

SISÄLLYSLUETTELO**YH, 22.5.2019 13:00, Pöytäkirja**

§ 79 Toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaohje vuosille 2020 - 2022 ja talousarviokehys vuodelle 2020	1
Pykälän liite: Liite 1 Toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaohje vuosille 2020-2022 ja talousarviolle 2020	4
Pykälän liite: Liite 2 Talousarviokehys 2020	14

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAN LAADINTAOHJE VUOSILLE 2020 - 2022 JA TALOUSARVIOKEHYS VUODELLE 2020

Talousjohtaja 14.5.2019

Kuntalain 110 § mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Keskushallinnossa on valmisteltu toiminta- ja taloussuunnitelman 2020 - 2022 ja talousarvion 2020 laadintaa koskeva ohje, jossa on määritelty periaatteet laadinnalle.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tehtävänä on tuottaa terveydenhuoltolaissa ja erikoissairaanhoitolaissa ja muissa säädöksissä määrätyt erikoissairaanhoidon palvelut väestölle tehokkaasti ja taloudellisesti. Vuosille 2018 – 2020 on laadittu tuottavuusohjelma, jota toimenpideohjelmalla tarkennetaan. Vuodelle 2019 on laadittu toimenpideohjelma, jonka toteuttaminen jatkuu vuonna 2020.

Inflaatio vuonna 2018 oli 1,1 %. Vuoden 2019 ennusteissa sen arvioidaan olevan 1,3 %:a vuoden lopussa ja 1,6 % vuoden 2020 lopussa.

Toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaohjeessa on pyritty huomioimaan jäsenkuntien eri asiayhteyksissä esille tulleita näkemyksiä ja lausuntoja.

Talousarvionlaadintaohjeet annetaan jaoteltuna osa-alueisiin: erikoissairaanhoidon oma toiminta, Muonion ja Enontekiön perusterveydenhuollon oma toiminta, läpilaskutettavat ostopalvelut, logistiikka- ja materiaalipalvelut –yksikön kautta myytävät tuotteet muille organisaatioille ja investoinnit.

Lapin sairaanhoitopiirin toimintasuunnitelmavuosiin 2020 – 2022 vaikuttaa merkittävästi Lapin keskussairaalan (LKS) laajennushanke, josta yhtymävaltuusto teki rakentamispäätöksen 29.11.2018, ja jäsenkuntien yhä kiristyvät taloustilanteet. LKS:n laajennusosan rakentaminen alkaa syksyllä 2019 ja kestää vuoteen 2023 asti. Investointi toteutetaan lainarahalla Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymän taseeseen ja sen laajuudeksi on arvioitu 138 milj. €. Rakentamisaikana maksetaan vain korkoja ja varsinainen lainojen maksu, joka on arviolta 7,1 milj. €/v., alkaa vuonna 2024. Rakentamisen myötä tilojen käyttökustannukset kasvavat arviolta 2,4 milj. €. LKS:n laajennushankkeelle on asetettu tuottavuustavoitteet vuodesta 2023 lähtien. Vuodelle 2023 tuottavuus tavoite on 5 milj. € ja vuodesta 2024 lähtien tuottavuustavoite on 10 milj. € vuosittain. Tuottavuustavoitteet on asetettu siten, että tuottavuudella saadaan katettua laajennushankkeen lainojen lyhennykset, korot ja lisääntyvät käyttökustannukset. Tavoitteena on, että laajen-

nushankkeen aiheuttamiin lisääntyviin kustannuksiin ei talousarviolainaa oteta eikä niiden vuoksi myytävien palvelujen hinnat nouse.

Kaikessa toiminnan, talouden, investointien ja hankintojen suunnittelussa tulee ennakoida ja huomioida LKS:n laajennushankkeen vaikutukset toimintaan ja talouteen. Lisäksi suunnittelussa on mahdollisuuksien mukaan huomioitava jäsenkuntien kanssa tehtävä yhteistyö.

Tulevien vuosien talouden tasapainossa pitämiseksi ja kassan vahvistamiseksi erikoissairaanhoidon oman toiminnan bruttokäyttötaloukseen ei suunnitella kasvua. Lähinnä palkkoihin tulevien nousupaineiden vuoksi on kulujen sopeuttamistarpeeksi arvioitu 2,95 milj. €.

Virka- ja työehtosopimukset (KVTES, TS ja Lääkärisopimus) 2018–2019 ovat voimassa 1.2.2018–31.3.2020. Uusiin virka- ja työehtosopimukseen mahdollisesti sisällyvistä palkkorotuksista ei vielä ole tietoa. Palkkojen sopimuskorotuksiin on varauduttava.

Lomarahojen vähentämisestä lomanmääräytymisvuosien 2016–2017, 2017–2018 ja 2018–2019 osalta on sovittu erillisessä virka- ja työehtosopimuksessa. Lomarahojen vähennys ei ole voimassa enää vuonna 2020.

Uusi työaikalaki, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2020 alusta, aiheuttaa muutoksia mm. lääkärin päivystysjärjestelyihin ja lepoaikoihin ja lisää palkkakustannuksia, joihin niin ikään tulee varautua.

Sopimuskorotuksiin ja työaikalain aiheuttamiin lisääntyviin palkkakustannuksiin varaudutaan 0,8 % korotuksella palkkoihin.

Henkilöstökuluihin tulee huomioida vuoden 2019 aikana tehdyt palkkaratkaisut järjestelyistä ja palkkojen harmonisoinneista.

Vuoden 2020 talousarviossa perusinvestointien taso lasketaan nykyisestä poistotasosta (8,4 milj. €) noin 6 milj. €:n tasoon.

Muonion ja Enontekiön perusterveydenhuollon talousarviosta neuvotellaan erikseen asiakkaiden kanssa. Vuodelle 2020 on sovittuna mm. uusien ICT-palveluiden aiheuttama kustannusten kasvu. Lisäksi erikseen arvioidaan läpilaskutettavat ostopalvelut ja materiaalien myyntien aiheuttama kustannusten kasvu, joihin vastaavasti tulee ulkoista myyntituloa eikä näin ollen vaikuta sairaanhoitopiirin talouden tasapainoon.

Asiakasmaksut esitetään nostettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetuksen mukaisiin korkeimpiin sallittuihin maksuihin. Korotukset tulisivat olemaan eri maksujen osalta keskimäärin 6,9 %, kun korotuksissa ei huomioida jo voimassa olevaa perumattoman ajanvarauksen asiakasmaksua, joka on jo korkein mahdollinen. Mikäli tämäkin huomioidaan, niin asiakasmaksujen keskimääräinen korotus on 5,9 %.

Liite 1: Toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaohje vuosille 2020 – 2022 ja talousarvioesityksille vuodelle 2020

Liite 2: Talousarviokehys vuodelle 2020

Eesitys   **Sairaanhoidopiirin johtaja**

Hallitus päättää:

- 1) antaa toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaohjeen vuosille 2020 - 2022 ja talousarviolle 2020 liitteiden 1 ja 2 mukaisesti ja
- 2) että talousarviovalmistelua varten pyydetään lausunnot jäsenkunnilta.

Päätös   Esityksen mukaan

Lisätietoja

sairaanhoidopiirin johtaja Jari Jokela puh. (016) 328 2001
talousjohtaja Elisa Kusmin puh. (016) 328 2010
etunimi.sukunimi@lshp.fi

Toimeenpano

Tiedoksi
Lausuntopyyntö jäsenkuntiin

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAESITYKSET VUOSILLE 2020 - 2022, TALOUSARVIO-ESITYKSET VUODELLE 2020

1. YLEISTÄ

Kuntalain 110 § mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelma-osa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

2. TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAN 2020 - 2022 PERUSTEET

Lapin sairaanhoitopiirin toimintasuunnitelmavuosiin 2020 – 2022 vaikuttaa merkittävästi Lapin keskussairaalan (LKS) laajennushanke, josta yhtymävaltuusto teki rakentamispäätöksen 29.11.2018, ja jäsenkuntien yhä kiristyvät taloustilanteet. LKS:n laajennusosan rakentaminen alkaa syksyllä 2019 ja kestää vuoteen 2023 asti. Investointi toteutetaan lainarahalla Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymän taseeseen ja sen laajuudeksi on arvioitu 138 milj. €. Rakentamisaikana maksetaan vain korkoja ja varsinainen lainojen maksu, joka on arviolta 7,1 milj. €/v., alkaa vuonna 2024. Rakentamisen myötä tilojen käyttökustannukset kasvavat arviolta 2,4 milj. €.

Kaikessa toiminnan, talouden, investointien ja hankintojen suunnittelussa tulee ennakoita ja huomioida LKS:n laajennushankkeen vaikutukset toimintaan ja talouteen. Lisäksi suunnittelussa on mahdollisuuksien mukaan huomioitava jäsenkuntien kanssa tehtävä yhteistyö.

Uusien sairaanhoidollisten tutkimus- ja hoitomenetelmien käyttöönotto toteutetaan erityisvastuualueen järjestämissopimuksen mukaisesti mini-HTA menetelmää hyödyntäen. Erityisen tärkeää uusien menetelmien käyttöönoton yhteydessä on arvioida minkä tai mitkä vanhemmista ja tehottomammista tai turvattomammista menetelmistä uusi korvaa, ja huolehtia muutoksesta niin, että menetelmien käyttö on tarkoituksenmukaista koko organisaatiossa. Taloudellisten vaikutusten arviointi kuuluu uusien menetelmien käyttökelpoisuuden arviointiin.

Suunnittelun lähtökohta on väestön tarpeet ja käytettävissä olevat resurssit.

2.1 TOIMINTA

Tulosityksiköissä suunnitellaan toimintatavoitteet ja arvioidaan suoritemäärät vuosille 2020 – 2022 siten, että niistä muotoutuu tulosalueen kokonaisuus ja kokonaisuus on tulosaluejohdon hyväksymä. Toimintatavoitteiden ja suoritemäärien toteutumista arvioidaan tulosityksiköissä kuukausittain ja tulosalueilla neljännesvuosittain yhtymähallitukselle raportoitavassa osavuosikatsauksessa ja lopulta tilinpäätös- ja toimintakertomuksessa. Arvioidut resurssit toimintaan tulee olla synkronissa toiminnan volyymien ja suoritemäärien kanssa. Esityksiin tulee kirjata toteutuneet ja suunnitellut merkittävät muutokset, jotka vaikuttavat toimintaan ja talouteen suunnitelma-kaudella 2020 - 2022.

Tulosalueet arvioivat vuodeosastohoidosta hoitopäivien ja hoitajaksojen kokonaismäärät sekä avohoidosta kuntalaskutettavien käyntien määrät. Sairaanhoidolliset ja muut tukipalveluyksiköt tekevät arviot omista suoritteistaan. Vuoden 2020 tuotteistuksesta ja hinnoista päätetään vuoden 2019 lopulla hallitukselle esitettävän käyttösuunnitelman yhteydessä.

Tulosalueiden/-yksiköiden ylilääkärit tekevät esitykset tuotteittain / hintaluokittain erikseen sen jälkeen, kun on vahvistettu suoritteiden kokonaismäärät ja muut talousarvioon vaikuttavat seikat.

Suoritemäärät arvioidaan myös läpilaskutettavista ostopalveluista.

Toimintasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä yhtymävaltuusto päättää myös tavoitteiden sitovuudesta.

Tulosalueet/-yksiköt laativat vahvistettujen painopisteiden mukaiset tulostavoitteet talousarviovuodelle siten, että ne muodostavat tulosaluekohtaisen kokonaisuuden. Tulostavoitteiden tulee olla mitattavia tai muuten seurattavia; niiden toteutumista arvioidaan toimintakertomuksessa sekä seurantaraporteissa vuoden aikana. Toimintasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä yhtymävaltuusto päättää myös tavoitteiden sitovuudesta. Suunnitellut merkittävät muutokset toimintaan ja talouteen suunnitelma-kaudella 2020 - 2022 tulee kirjata esityksiin.

2.2 TALOUS

Talousarviovalmistelussa yksiköt syöttävät omat esityksensä InTime -talouden suunnitteluohjelmassa oleviin valmiisiin laskentapohjiin. Henkilöstökulut syötetään keskitetysti talouspalveluissa. Tulosityksiköjohtaja varaa ajan laskentapäällikön kanssa käytävään taloussuunnittelukeskusteluun, jossa tulosityksikön toiminnan ja talouden yhteismitallisuus varmistetaan. Tulosityksikön talousarvioesitys tulee olla syötettynä InTime- ohjelmaan ennen laskentapäällikön kanssa käytävää keskustelua.

Talousarviokehykseen on huomioitu organisaatiomuutokset ja muut vastaavat talouteen merkittävästi vaikuttavat asiat, joista on tehty päätös tai muuten selvä linjaus. Mahdolliset muut muutokset, esim. valmisteilla olevat, mutta vielä tässä vaiheessa liian keskeneräiset, otetaan talousarvion valmistelussa huomioon tarvittaessa myöhemmin.

3. TALOUSARVIO VUODELLE 2020

3.2 OMA TOIMINTA ERIKOISSAIRAANHOITO

3.1.1 TOIMINTATUOTOT

Erikoissairaanhoidon hinnat eivät keskimäärin nouse (osa laskee, osa pysyy samana ja osa voi nousta toiminnassa ja volyyymeissä tapahtuneiden muutosten perusteella).

Asiakasmaksut nostetaan asetuksen mukaisiin korkeimpiin sallittuihin maksuihin.

Muilta osin mm. tuet, avustukset, muut myyntitulot ja vuokratuotot arvioidaan realistisesti toteumaennusteiden perusteella.

3.1.2 TOIMINTAKULUT

Bruttotoimintakulut eivät nouse alkuperäiseen talousarvioon 2019 verrattuna. Palkkojen ja muiden kulujen kasvu edellyttää toimintojen sopeuttamista 2,95 milj. €

Henkilöstökulut

Nykytoiminnan palkkojen ja palkkioiden määräraha arvioidaan ilman muutoksia virkojen ja toimien määrässä.

Virka- ja työehtosopimukset (KVTES, TS ja Lääkärisopimus) 2018–2019 ovat voimassa 1.2.2018–31.3.2020. Uusiin virka- ja työehtosopimukseen mahdollisesti sisällyvistä palkankorotuksista ei vielä ole tietoa. Palkkojen sopimuskorotuksiin on varauduttava.

Lomarahojen vähentämisestä lomanmääräytymisvuosien 2016–2017, 2017–2018 ja 2018–2019 osalta on sovittu erillisessä virka- ja työehtosopimuksessa. Lomarahojen vähennys ei ole voimassa enää vuonna 2020.

Uusi työaikalaki, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2020 alusta, aiheuttaa muutoksia mm. lääkärin päivystysjärjestelyihin ja lepoaikoihin ja lisää palkkakustannuksia, joihin niin ikään tulee varautua.

Sopimuskorotuksiin ja työaikalain aiheuttamiin lisääntyviin palkkakustannuksiin varaudutaan 0,8 % korotuksella palkkoihin.

Henkilöstökuluihin tulee huomioida vuoden 2019 aikana tehdyt palkkaratkaisut järjestelyeristä ja palkkojen harmonisoinneista.

Sivukulut arvioidaan tiedossa olevien sivukuluprosenttien mukaisesti.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostot tarkastellaan yhdessä henkilöstökulujen kanssa siten, että päällekkäisiä varauksia ei synny.

Aineet tarvikkeet ja tavarat

Aineisiin tarvikkeisiin ja tavarihin varataan toiminnan vaatimat varaukset.

Vuokrat

Yksiköiden vuokratiloista maksettavat vuokrat ja koneista ja laitteista maksettavat leasing-maksut tulee varata yksiköiden talousarvioihin sopimusten mukaisesti. Lisäksi mahdolliset uudet esim. leasing-maksut tulee arvioida talousarvioon sen mukaan miten on arvioitu uusi laite otettavan käyttöön ja mikä on arvioitu kuukausimaksu.

Poistot

Kirjanpidossa arvioidaan poistojen suuruus.

3.3 OMA TOIMINTA PERUSTERVEYDENHUOLTO MUONIO JA ENONTEKIÖ

Muonion ja Enontekiön kuntien kanssa neuvotellaan talousarvion lopullinen taso.

3.3.1 TOIMINTATUOTOT

Muonion ja Enontekiön perusterveydenhuolto laskutetaan toteutuneiden kustannusten mukaan

Asiakasmaksut ovat asetuksen mukaiset korkeimmat sallitut maksut.

Muilta osin mm. tuet, avustukset, muut myyntitulot ja vuokratuotot arvioidaan realistisesti toteumaennusteiden perusteella.

3.3.2 TOIMINTAKULUT

Henkilöstökulut

Nykytoiminnan palkkojen ja palkkioiden määräraha arvioidaan ilman muutoksia virkojen ja toimien määrässä.

Virka- ja työehtosopimukset (KVTES, TS ja Lääkärisopimus) 2018–2019 ovat voimassa 1.2.2018–31.3.2020. Uusiin virka- ja työehtosopimukseen mahdollisesti sisällyvistä palkankorotuksista ei vielä ole tietoa. Palkkojen sopimuskorotuksiin on varauduttava.

Lomarahojen vähentämisestä lomanmääräytymisvuosien 2016–2017, 2017–2018 ja 2018–2019 osalta on sovittu erillisessä virka- ja työehtosopimuksessa. Lomarahojen vähennys ei ole voimassa enää vuonna 2020.

Uusi työaikalaki, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2020 alusta, aiheuttaa muutoksia mm. lääkärien päivystysjärjestelyihin ja lepoaikoihin ja lisää palkkakustannuksia, joihin niin ikään tulee varautua.

Sopimuskorotuksiin ja työaikalain aiheuttamiin lisääntyviin palkkakustannuksiin varaudutaan 0,8 % korotuksella palkkoihin.

Henkilöstökuluihin tulee huomioida vuoden 2019 aikana tehdyt palkkaratkaisut järjestelyeristä ja palkkojen harmonisoinneista.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostot tarkastellaan yhdessä henkilöstökulujen kanssa siten, että päällekkäisiä varauksia ei synny. Ict-palveluiden ostoihin varataan Laplt Oy:n tarjouksen mukaiset kustannusten kasvut.

Aineet tarvikkeet ja tavarat

Aineisiin tarvikkeisiin ja tavarihin varataan toiminnan vaatimat varaukset.

Vuokrat

Yksiköiden vuokratiloista maksettavat vuokrat ja koneista ja laitteista maksettavat leasing-maksut tulee varata yksiköiden talousarvioihin sopimusten mukaisesti. Lisäksi mahdolliset uudet esim. leasing-maksut tulee arvioida talousarvioon sen mukaan miten on arvioitu uusi laite otettavan käyttöön ja mikä on arvioitu kuukausimaksu.

Muonioon valmistuvan hyvinvointikeskuksen uusien tilojen vaikutukset vuokriin ja kalustotarpeisiin ei ole vielä tarkentunut. Tämän johdosta näitä ei ole huomioitu kehukseen, vaan ne käsitellään talousarvion laadinnan yhteydessä erikseen.

Poistot

Kirjanpidossa arvioidaan poistojen suuruus.

3.4 LÄPILASKUTETTAVAT OSTOPALVELUT

Muista sairaaloista tai palveluntuottajilta (esim. kuntoutuslaitokset) mm. hoidonporrastuksen ja valinnanvapauden perusteella ostettavan erikoissairaanhoidon kustannustason nousu on ollut viimeisen 10 vuoden aikana keskimäärin 1,6 milj. €/v. Tämän perusteella huomioidaan läpilaskutettavien ostopalveluiden talousarvio kehukseen, mutta arvio tarkistetaan sairaanhoitopiiriin tasolla vuosien 2018 toteuman ja 2019 toteumaennusteen perusteella ennen lopullisen talousarvion hyväksymistä. Läpilaskutettavat ostopalvelut ovat tuloina ja menoina kuntayhtymän talousarviossa yhtä suurina. Niiden vaikutus kuntayhtymän tulokseen ja yli-/alijäämään on +- 0 €.

3.5 LOGISTIikka- JA MATERIAALIPALVELUT -YKSIKÖN KAUTTA MYYTÄVÄT TUOTTEET MUILLE ORGANISAATIOILLE

Logistiikka- ja materiaalipalveluiden kautta muille organisaatioille mm. Rovaniemen kaupungille ja NordLabille myytävien tuotteiden kustannusten kasvu arvioidaan erikseen omana kohtanaan. Arvioituja kustannuksia vastaava summa kirjataan talousarvioon myyntituloksi. Lisäksi myyntituloihin lasketaan mukaan myynteihin lisättävä kustannuslisä, jolla katetaan logistiikka- ja materiaalipalvelut -yksikön materiaalihallinnon resurssikustannuksia.

3.6 INVESTOINNIT

Lapin sairaanhoitopiiriin yhtymävaltuusto on tehnyt 29.11.2018 § 20 päätöksen Lapin keskussairaalan laajennuksesta rakentamispäätöksen. Investoinnin suuruus on 138 milj. € ja se toteutetaan lainarahalla kuntayhtymän taseeseen. Myös STM:n poikkeuslupa saatiin 29.11.2018. Laajennushankkeen rakentaminen ajoittuu vuosille 2019 – 2023. Vuosittaiset investointimäärärahat varataan talousarvioon laajennushankkeelta saatavien tarkennettujen suunnitelmien ja aikataulujen perusteella.

Tulosalueilla tulee koota investointiesitykset vastuuyksiköittäin eriteltynä lääkintälaitteista, tutkimus- ja hoitovälineistä, tietojärjestelmistä sekä muista

investointeihin kuuluvista (yli 10 000 €) hankinnoista. Investointiesitykset tulee tehdä kolmelle vuodelle, 2020 – 2022. Kaikista investoinneista tulee keskustella tietohallinnon, teknisten palveluiden, kehittämissyksikön, välinehuollon tai muun tahon kanssa, johon investointi tulee vaikuttamaan. Investointiesityksestä tulee käydä ilmi myös ne varaukset, mitä tarvitaan investoinnin takia muihin yksiköihin.

Esityksiin tulee liittää tarpeelliset perustelut ja selvitykset mahdollisine kannattavuuslaskelmineen.

Investointien kokonaissumma muiden kuin Lapin keskussairaalan laajennushankkeen osalta on enintään n. 6 milj. €. Investointitasoa, joka on aiemmin ollut perusinvestoinneille lähellä poistopohjan suuruutta, lasketaan aiemmista vuosista LKS:n laajennushankkeen toteuttamisen johdosta. Poistopohja riittää investointien toteuttamiseen, joten näiden perusinvestointien toteuttamiseen ei käytetä lainarahaa.

4. TUOTTAVUUS JA TOIMENPIDEOHJELMA

Tuottavuusohjelmaan kirjataan strategisien linjauksien mukaiset tavoitteet tuottavuuden kasvattamiseksi sekä tehokkuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiseksi. Toimenpideohjelmaan kirjataan konkreettiset toimenpiteet kullekin talousarviovuodelle tavoitteiden saavuttamiseksi ja talousarvion toteutumisen varmistamiseksi.

Vuosille 2018 - 2020 on laadittu tuottavuusohjelma, jonka keskeinen sisältö ja tavoitteet linjataan talousarvion valmistelun yhteydessä vuosittain. Tuottavuusohjelman konkretisoimiseksi on valmisteltu yksityiskohtaisempi toimenpideohjelma vuodelle 2019, jonka toteuttaminen jatkuu vuoden 2020 aikana.

LKS:n laajennushankkeelle on asetettu tuottavuustavoitteet vuodesta 2023 lähtien. Vuodelle 2023 tuottavuus tavoite on 5 milj. € ja vuodesta 2024 lähtien tuottavuustavoite on 10 milj. € vuosittain. Tuottavuustavoitteet on asetettu siten, että tuottavuudella saadaan katettua laajennushankkeen lainojen lyhennykset, korot ja lisääntyvät käyttökustannukset. Tavoitteena on, että laajennushankkeen aiheuttamiin lisääntyviin kustannuksiin ei talousarviolainaa oteta eikä niiden vuoksi myytävien palvelujen hinnat nouse.

5. TOIMINNAN SUUNNITELLUT KESKEYTYKSET VUODELLE 2020

Tulosalueiden/-yksiköiden tulee tehdä esityksensä vuodeosastojensa, poliklinikoidensa ja muiden yksiköidensä toiminnan keskeytysajankohdista sekä laajuudesta vuodelle 2020. Toiminnan keskeytyssuunnitelmat tulee antaa talousarvioesityksen yhteydessä 2.8.2018 mennessä.

Suunnitelma on laadittava yhteistyössä niiden yksiköiden kanssa, joihin toiminnan keskeytykset vaikuttavat (mm. laboratoriot, radiologia, ravintohuolto, puhtaus- ja huoltopalvelut, tekniset palvelut, tietohallintopalvelut). Toiminnan keskeytyssuunnitelma laaditaan yhteistyössä erityisvastuualueen muiden sairaaloiden kanssa. Keskeytyssuunnitelma on otettava huomioon virka- ja sijaisjärjestelyissä sekä suoritearvioissa. Tulosalueiden on laadittava keskeytyssuunnitelma huolella, koska se sisältyy talousarvion käyttösuunnitelmaan.

Toiminnan keskeytyssuunnitelmaa voidaan muuttaa toimintavuoden aikana vain perustellusta syystä.

6. HENKILÖSTÖN TÄYDENNYSKOULUTUSSUUNNITTELU, ALUEELLINEN KOULUTUSSUUNNITTELU, TYÖHYVINVOINTISUUNNITELMAT JA KEHITTÄMISHANKKEET

6.1 OSAAMISEN KEHITTÄMISEN SUUNNITELMAT

Lainsäädännöllinen tausta

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä on lakisääteinen velvollisuus ylläpitää ja kehittää ammattitoiminnan edellyttämää ammattitaitoa sekä perehtyä ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Työnantajan on puolestaan luotava edellytykset tarvittavaan täydennyskoulutukseen osallistumiselle ja huolehtia, että terveydenhuollon henkilöstö osallistuu riittävästi täydennyskoulutuksen.¹

Osaamisen kehittämissuunnitelmien koostaminen Lapin sairaanhoitopiirin yksiköissä

Lapin sairaanhoitopiirin strategian mukaisen osaamisen ylläpitäminen, kehittäminen ja uudistaminen edellyttävät tietoa olemassa olevasta osaamisesta sekä tulevaisuuden osaamistarpeista. Osaamisen kehittämisen ja täydennyskoulutuksen tulee toteutua osana organisaation strategiaa ja painopistealueita. Osaamisen arvioinneilla selvitetään nykyisen osaamisen taso sekä kehittämistarpeet. Kehityskeskustelussa keskustellaan osaamisen

parhaasta mahdollisesta hyödyntämisestä sekä osaamisen kehittämisen tarpeista. Samalla laaditaan osaamisen kehittämisen henkilökohtainen suunnitelma.

Yksiköt tekevät osaamisen kehittämisen suunnitelman ja lähettävät sen koko organisaatiota koskevaan koulutussuunnitteluun. Tulosalueiden kanssa käydään suunnittelukeskustelu yksiköiden osaamisen kehittämisen suunnitelmien pohjalta, joista rakennetaan organisaation osaamisen kehittämisen / koulutussuunnitelma. Koulutusmääriä ja -määrärahan käyttöä seurataan sekä koulutuksen vaikuttavuutta arvioidaan.

Yksiköiden omien osaamisen kehittämisen suunnitelmien lisäksi Lapin sairaanhoitopiirin yksiköt tarjoavat alueen tarpeiden pohjalta omaan erityisosaamiseensa perustuvat ehdotukset alueellisen koulutuksen suunnitteluun. Ehdotukset lisätään osaamisen kehittämisen suunnitelman lomakkeen Alueellinen koulutus -välilehdelle.

Yksiköt toimittavat osaamisen kehittämisen suunnitelma -lomakkeen, joka sisältää 1) yksikön osaamisen kehittämisen suunnitelman ja 2) yksikön tarjoamat ehdotukset alueellisiksi koulutuksiksi. Suunnitelmat lähetetään 2.8.2019 mennessä koulutus@lshp.fi ja tiedoksi hallinto@lshp.fi.

¹ Säännökset sisältyvät lakiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994), terveydenhuoltolakiin 1326/2010, työterveyshuoltolakiin (1383/2001) ja sosiaalihuoltolakiin (710/1982).

Laki taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä (1136/2013) sisältää säännökset ammatillista osaamista edistävistä koulutuksesta sekä osaamisen kehittämiseksi laadittavasta koulutussuunnitelmasta. Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa (1138/2013) edellyttää vuosittain yhteistoimintamenettelyssä laadittavaa henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa.

Alueellinen osaamisen kehittäminen vuosina 2019 - 2020

Alueellisen osaamisen kehittämisen tavoitteena on tukea palvelujärjestelmän kehittämistä ja ammattilaisten osaamista koko alueella. Alueellisen osaamisen kehittämisen suunnittelun pohjan muodostavat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma vuosille 2017 - 2020 ja henkilöstön osaamisen arviointitiedot alueemme organisaatioista.

Alueellisen koulutustarjonnan suunnittelun lähtökohtana on sairaanhoitopiirin alueen toimijoilta vuonna 2018 kootut osaamistarpeet. Alueellinen sairaanhoitopiirin järjestämä koulutus suunnitellaan ja järjestetään moniammatillisena eri erikoisalojen sekä perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistyönä. Suunnittelussa huomioidaan myös hoitoprosesseihin kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliset toimijat.

Osaamisen kehittäminen ja koulutus toteutetaan erilaisten osaamisen kehittämisen menetelmin (mm. alueellinen koulutus, verkko-opiskelu, simulaatiot, työkierto ja perehtymisjaksot).

6.2 TYÖHYVINVOINTISUUNNITELMAT JA KEHITTÄMISHANKKEET 2020

Työhyvinvointitoiminnan lähtökohtina ovat työn sujuvuus ja työn tuottavuus sekä työntekijöiden työssä jaksamisen tukeminen.

Yksiköiden työhyvinvointisuunnitelmat laaditaan vuosittain osana toiminta- ja taloussuunnitelmaa tukemaan työhyvinvoinnin kehittämistä omassa yksikössään. Suunnitelmaan valitaan muutama napakka, konkreettinen ja arvioitavissa oleva kehittämiskohde, jotka nousevat esiin esim.

- eri selvityksistä, keskusteluista tai kyselyistä
- riskien arvioinnista
- työterveyshuollon työpaikkaselvityksistä
- sairauspoissaolojen kehityksestä / työtapaturmista
- muuta kautta

Sairaanhoitopiirin toimenpiteet työhyvinvoinnin kehittämiseksi vuosille 2019 - 2021 löytyvät intrasta.

Suunnitelma kirjataan työhyvinvointisuunnitelmalomakelle 2020, joka tulee lähettää 2.8.2019 mennessä ulla.hiltunen@lshp.fi ja tiedoksi hallinto@lshp.fi.

Seuraavien vuosien kehittämistoimenpiteistä käydään keskustelut tulosalueen johtoryhmien ja kehittämisen johdon kanssa. Jos kehittäminen vaatii kehittämisyksiköltä resursointia, esim. projektipäällikköä tai suunnittelijan työpanosta, siitä tehdään esitys kehittämis-päällikölle. Projektisuunnitelman tekemisessä ja resurssien arvioinnissa kehittämisyksikkö voi antaa asiantuntija-apua. Pienemmät kehittämistoimenpiteet resursoidaan yksikön omaan talousarvioon ja toimintasuunnitelmaan. Kehittämisyksikkö ei enää vuodesta 2020 lähtien varaa erikseen jaettavaa kehittämisrahaa pieniin kehittämistoimenpiteisiin toimintayksiköille.

7. TALOUSARVIO- JA SUUNNITELMAESITYSTEN JÄTTÄMINEN

Tulosalueiden valmiit esitykset talousarvioon ja -suunnitelmaan tulee jättää määrärahojen ja suoritearvioiden osalta InTime Talouden suunnitteluohjelmaan viimeistään 2.8.2018, jonka jälkeen tietoja ei pääse enää syöttämään. Perustelut käyttötalous- ja investointiesityksille toimitetaan kirjallisesti sähköpostilla vs. laskentapäällikkö Mirva Kovalalle muiden talous- ja toimintasuunnitelman tietojen yhteydessä. Investointiesitykset lähetään myös talousjohtaja Elisa Kusminille elisa.kusmin@lshp.fi.

Talous- ja toimintasuunnitelman tiedot lähetetään sähköpostiin vs. laskentapäällikkö Mirva Kovalalle: Mirva.Kovala@lshp.fi ja vs. kehittämispäällikkö Kaisu Anttila: Kaisu.Anttila@lshp.fi sekä tiedoksi hallinto@lshp.fi. Tulosalueiden tulee käsitellä tulosalueensa esitykset johtoryhmässään ennen hallintokeskukselle toimittamista.

8. LISÄTIEDOT

Lisätietoja antavat henkilöstöliitteiden osalta Timo Tammilehto, muista talousarvioon liittyvistä asioista vs. laskentapäällikkö Mirva Kovala ja talousjohtaja Elisa Kusmin. Koulutusta koskevista asioista antaa lisätietoja koulutuskoordinaattori Mirja Vaittinen, työhyvinvointisuunnittelua koskevista asioista kehittämylihoitaja Ulla Hiltunen ja kehittämishankkeista vs. kehittämispäällikkö Kaisu Anttila.

Sairaanhoitopiirin johtaja
Jari Jokela

Talousjohtaja
Elisa Kusmin

Valmistelun lomakkeet intranetissä

- hankintaesityslomakkeet
- suoritearviolomakkeet
- osaamisen kehittämisen suunnitelma lomake
- alueellinen osaamisen kehittämisen suunnitelma

Jakelu

- tulosalueiden johtajat
- tulosyksiköiden johtajat
- toimintayksiköiden johtajat
- ylilääkärit – ylihoitajat

Lausuntopyyntö

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2020 – 2022 ja talousarvion 2020 laadintaohjeesta pyydetään lausunnot jäsenkunnilta 2.9.2019 mennessä.

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä Talousarviokehys 2020/koko sairaanhoitopiiri

Toimintatuotot	Koko Lshp TP 2018	Koko Lshp TA 2019	LSHP yht. TAE 2020	Muutos-% TAE20/TA19	Muutos-% TAE20/TP18
Myyntituotot	171 705 877	171 445 225	171 689 083	0,1	0,0
Myyntituotot, läpilaskutus	29 955 909	31 969 399	33 569 400	5,0	12,1
Myyntituotot, varasto	1 970 148	2 070 240	2 095 320	1,2	6,4
Maksutuotot	7 298 879	7 581 322	7 581 322	0,0	3,9
Tuet ja avustukset	864 521	547 019	547 019	0,0	-36,7
Vuokratuotot	923 904	868 507	868 507	0,0	-6,0
Muut toimintatuotot	356 678	433 926	433 926	0,0	21,7
Yhteensä	213 075 915	214 915 638	216 784 577	0,9	1,7
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	84 799 193	87 326 860	89 367 616	2,3	5,4
Henkilösivukulut	20 147 631	22 489 817	23 012 770	2,3	14,2
Henkilöstökorvaukset	-1 380 848	-1 515 299	-1 515 299	0,0	9,7
Palvelujen ostot, läpilaskutus	29 955 909	31 969 399	33 569 400	5,0	12,1
Palvelujen ostot	35 093 217	31 684 600	31 825 410	0,4	-9,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	27 953 630	26 922 138	26 918 638	0,0	-3,7
Myytävät tarvikkeet	1 728 608	1 816 000	1 816 000	0,0	5,1
Avustukset	1 945	2 000	2 000	0,0	2,8
Vuokrat	4 019 824	4 656 769	4 656 769	0,0	15,8
Muut toimintakulut	1 648 449	1 511 859	1 511 859	0,0	-8,3
Sopeutusvähennys			-2 954 082		
Yhteensä	203 967 558	206 864 143	208 211 081	0,7	2,1
Toimintakate	0	9 108 357	8 551 495	6,2	-6,1
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	31 998	29 515	29 515	0,0	-7,8
Muut rahoitustuotot	132 557	150 000	150 000	0,0	13,2
Korkokulut	-49 599	-110 000	-110 000	0,0	121,8
Muut rahoituskulut	-381 191	-343 873	-343 873	0,0	-9,8
Yhteensä	-266 235	-274 358	-274 358	0,0	3,1
Vuosikate	0	8 842 122	8 277 137	6,4	-6,4
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	8 436 928	8 512 137	8 512 137	0,0	0,9
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulos	0	405 194	-235 000	-68,0	-158,0
Poistoeron lis.(-) tai väh.(+)	820 415	235 000	235 000	0,0	-71,4
Varausten lis.(-) tai väh.(+)					
Rahastojen vähennys(+)	298 264	0	0	#JAKO/0!	-100,0
Rahastojen lisäys(-)					
Tilikauden yli/alijäämä	0	1 523 873	-500 000	0,0	-100,0

Osa-alueittain talousarviokehys 2020

Erikoissairaanhoidon oman toiminnan talousarvion alijäämä johtuu Muonion ja Enontekiön perusterveydenhuoltoon kohdennettavista sisäisistä kustannusjyvityksistä ja materiaalienpalvelujen myynnistä tulevista resurssikatteista muilta organisaatioilta. Nämä alijäämän kattavat tuloerät näkyvät ylijääminä näissä tuloslaskelmissa. Sairaanhoidopiirin kokonaisuus on yli/alijäämän osalta 0 €.

Erikoissairaanhoidon oma toiminta

Toimintatuotot	Oma toiminta TP		Oma toiminta TAE 2020	Muutos-% TAE20/TA19	Muutos-% TAE20/tp18
	2018	TA 2019			
Myyntituotot	166 518 168	165 518 248	165 518 248	0,0	-0,6
Myyntituotot, läpilaskutus					
Myyntituotot, varasto					
Maksutuotot	6 753 315	7 023 134	7 023 134	0,0	4,0
Tuet ja avustukset	851 833	547 019	547 019	0,0	-35,8
Vuokratuotot	923 904	868 507	868 507	0,0	
Muut toimintatuotot	355 827	433 926	433 926	0,0	21,9
Yhteensä	175 403 046	174 390 834	174 390 834	0,0	-0,6
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	82 094 437	84 303 529	86 279 833	2,3	5,1
Henkilösivukulut	19 484 847	21 710 700	22 217 057	2,3	14,0
Henkilöstökorvaukset	-1 324 527	-1 467 899	-1 467 899	0,0	10,8
Palvelujen ostot, läpilaskutus					
Palvelujen ostot	33 784 214	30 368 717	30 346 717	-0,1	-10,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	27 572 865	26 558 692	26 555 192	0,0	-3,7
Myytävät tarvikkeet					
Avustukset	1 945	2 000	2 000	0,0	2,8
Vuokrat	3 524 327	4 151 446	4 151 446	0,0	17,8
Muut toimintakulut	1 646 252	1 486 231	1 486 231	0,0	-9,7
Sopeutusvähennys			-2 954 082		
Yhteensä	166 784 360	167 113 416	166 616 496	-0,3	-0,1
Toimintakate	0	8 618 686	7 774 338	6,8	-9,8
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	32 000	29 515	29 515	0,0	-7,8
Muut rahoitustuotot	132 691	150 000	150 000	0,0	13,0
Korkokulut	-49 599	-110 000	-110 000	0,0	121,8
Muut rahoituskulut	-381 191	-343 873	-343 873	0,0	-9,8
Yhteensä	-266 099	-274 358	-274 358		3,1
Vuosikate	0	8 352 587	7 499 980	7,1	-10,2
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	8 436 928	8 512 137	8 512 137	0,0	0,9
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulot	0	-84 341	-1 012 157	-32,9	1 100,1
Poistoeron lis.(-) tai väh.(+)	820 415	235 000	235 000	0,0	
Varausten lis.(-) tai väh.(+)					
Rahastojen vähennys(+)	298 264	0	0		
Rahastojen lisäys(-)					
Tilikauden yli/alijäämä	0	1 034 338	-777 157	-39,0	-175,1

Muonion ja Enontekiön perusterveydenhuolto

Toimintatuotot	M-E TP 2018	M-E TA 2019	M-E TAE 2020	Muutos-% TAE20/TA19	Muutos-% TAE20/tp18
Myyntituotot	5 187 709	5 926 977	6 170 835	4,1	19,0
Myyntituotot, läpilaskutus					
Myyntituotot, varasto					
Maksutuotot	545 564	558 188	558 188		2,3
Tuet ja avustukset	12 688				-100,0
Vuokratuotot					
Muut toimintatuotot	851				-100,0
Yhteensä	5 746 812	6 485 165	6 729 023	3,8	17,1
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	2 704 756	3 023 331	3 087 783	2,1	14,2
Henkilösivukulut	662 784	779 117	795 713	2,1	20,1
Henkilöstökorvaukset	-56 321	-47 400	-47 400	0,0	-15,8
Palvelujen ostot, läpilaskutus	2 155				-100,0
Palvelujen ostot	1 309 003	1 315 883	1 478 693	12,4	13,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	380 765	363 446	363 446	0,0	-4,5
Myytävät tarvikkeet					
Avustukset					
Vuokrat	495 497	505 323	505 323	0,0	2,0
Muut toimintakulut	2 197	25 628	25 628	0,0	1 066,5
Sopeutusvähennys					
Yhteensä	5 500 836	5 965 328	6 209 186	4,1	12,9
Toimintakate	0	245 976	519 837	0,0	111,3
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot		-2			-100,0
Muut rahoitustuotot		-134			-100,0
Korkokulut					
Muut rahoituskulut					
Yhteensä		-136			-100,0
Vuosikate	0	245 840	519 837	0,0	111,5
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulos	0	245 840	519 837	0,0	111,5
Poistoeron lis.(-) tai väh.(+)					
Varausten lis.(-) tai väh.(+)					
Rahastojen vähennys(+)					
Rahastojen lisäys(-)					
Tilikauden yli/alijäämä	0	245 840	519 837	0,0	111,5

Läpilaskutettavat ostopalvelut

Toimintatuotot	Läpilaskutus TP 2018	Läpilaskutus TA 2019	Läpilaskutus TAE 2020	Muutos-% TAE20/TA19	Muutos-% TAE20/tp18
Myyntituotot					
Myyntituotot, läpilaskutus	29 955 909	31 969 399	33 569 400	5,0	12,1
Myyntituotot, varasto					
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Vuokratuotot					
Muut toimintatuotot					
Yhteensä	29 955 909	31 969 399	33 569 400	5,0	12,1
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot					
Henkilösivukulut					
Henkilöstökorvaukset					
Palvelujen ostot, läpilaskutus	29 953 754	31 969 399	33 569 400	5,0	12,1
Palvelujen ostot					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Myytävät tarvikkeet					
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
Sopeutusvähennys					
Yhteensä	29 953 754	31 969 399	33 569 400	5,0	12,1
Toimintakate	0	2 155	0	0	-100,0
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot					
Korkokulut					
Muut rahoituskulut					
Yhteensä					
Vuosikate	0	2 155	0	0	-100,0
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulos	0	2 155	0	0	-100,0
Poistoeron lis.(-) tai väh.(+)					
Varausten lis.(-) tai väh.(+)					
Rahastojen vähennys(+)					
Rahastojen lisäys(-)					
Tilikauden yli/alijäämä	0	2 155	0	0	-100,0

Materiaalipalveluiden myynti muille organisaatioille

Toimintatuotot	Mat.hall.ulkoiset TP 2018	Mat.hall.ulkoiset TA 2019	Mat.hall.ulkoiset TAE 2020	Muutos-% TAE20/TA19	Muutos-% TAE20/tp18
Myyntituotot					
Myyntituotot, läpilaskutus					
Myyntituotot, varasto	1 970 148	2 070 240	2 095 320	1,2	6,4
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset					
Vuokratuotot					
Muut toimintatuotot					
Yhteensä	1 970 148	2 070 240	2 095 320	1,2	6,4
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot					
Henkilösivukulut					
Henkilöstökorvaukset					
Palvelujen ostot, läpilaskutus					
Palvelujen ostot					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Myytävät tarvikkeet	1 728 608	1 816 000	1 838 000	1,2	6,3
Avustukset					
Vuokrat					
Muut toimintakulut					
Sopeutusvähennys					
Yhteensä	1 728 608	1 816 000	1 838 000	1,2	6,3
Toimintakate	0	241 540	254 240	1,2	6,5
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot					
Korkokulut					
Muut rahoituskulut					
Yhteensä					
Vuosikate	0	241 540	254 240	1,2	6,5
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot					
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulos	0	241 540	254 240	1,2	6,5
Poistoeron lis.(-) tai väh.(+)					
Varausten lis.(-) tai väh.(+)					
Rahastojen vähennys(+)					
Rahastojen lisäys(-)					
Tilikauden yli/alijäämä	0	241 540	254 240	1,2	6,5